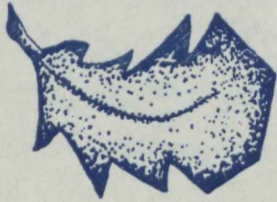
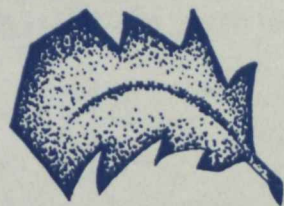

DEZSEMBER

RIK

1939

SISUKORD:

Gunda Rannas: MINA LAULAN, MINA LEELON
Ea Jansen: KREBELAUL
Harry Tomingas: KIRIKUTEEL
Helmi Mets: HELID JUTUSTAVAD
* * * UUS KOOLIMAJA
Eha Leinjärv: ASUTAGEM ENDILE KODUSED RAAMATUKOGUD!
Gunda Rannas: PIIBEL
Ilmar Reidi: ÜHE ELU LOOJANGUL
Endel Kikerpuu: PÜDEMEID KLASSIDEST
Ilmar Vaher: ÖNNELIND

VÄIKESTE NURK

Tiiu Reek: MINU KOLLASERVALINE UJUR
Erik Hansen (Tammsaare): IKKA, IKKA LÖUNA POOLE
Urve Taimsalu: MINU JÄNESEJAHT
Valli Maide: MINU PINGINAABER
H. Arro: KOER JA VARES

I. Tarmas: KÜLASKÄIK HELSINGI OLÜMPIASTADIONILE
H. Raag: KLASSIKALINE MUUSIKA JA DŽÄSS
S. R.: TURUS JA SOOME SKÄÄRIDES
Ü. Rikko, H. Ernesaks ja H. Kilk: EKSKURSION LAIUSELE JA TATRU
E. Arro: GAASIKAITSENÄDAL
A. Kruusimaa: ROBERT LOUIS STEVENSON
G. Freimann: MÖNINGAID DIMENSIOONE MAAILMA SUURIMA REISILENNUKI
KOHTA
E. L.: FOTORAKU TARVITAMISEST TÄNAPÄEVA TEHNIKAS

KROONIKA

Harri Maiste: SPORDIPÄEV
Harri Kiisk: MUUSIKAST KOOLIS JA VÄLJASPOOL KOOLI

TEATEID

RIIK

RIIKLIKU KOLLEDŽI ÕPPURAJAKIRI

NR. 1 (4)

DETSEMBER 1939

III AASTAK.

S 5257 *Mina laulan, mina leelon*

(28.9.40)

Sf 6243
Gunda Rannas, s. 1 kl.

Kui mina hakkam laulemaie,
Lauluviisi leelotelen,
Linnukeelilla kõnelen,
Siis kõik mehed seisatavad,
Seisatavad, kuulatavad;
Poisid partelta põevad,
Naisi majasta mureneb.
Kes see leelob, kes see laulab,
Kes see pajatab parembi,
Laulab lindu luuleviisi?
Kas on rästas või on õõbik,
Ehk on lõoke lõbulindu,
Kuldanokka, kuldne lindu?
Mina kuulin, vastu kostin:

Ei ole rästas, ei ole õõbik,
Ega lõoke lõbulindu,
Kuldanokk ei kuldne lindu.
Mina ise, neiukenne,
Neiukenne, noorukene,
Kuldapäine piisakene,
Sinisääri sirtsukene.
Minu laulan, mina leelon;
Leelon kuusejuurikalle,
Laulan männiokste'le.
Pole mul muida, kellel veerda,
Pole mul muida, kellel keerda,
Kellel ilul sõnuleda,
Kauni'isti heliseda.

Kaebelaul

Ea Jansen, s. 11 kl.

Ämblikuvõrgesse lämbund mu päike,
taevasina mu varjand on tolm,
ekslen ma piki maa-aluseid käike,
tulvund mis rõskusest, külmad kui kalm.

Palseilt ja laubalt mul valgumas hiigi,
keha mu rappuma paneb ent külma,
rästikud parvedes roomavad lisi,
on see kõik tõelus või on see vaid ulm?

Valgust ma vajan! Kui ainsagi tiku
leiaksin kuskilt, mis valgustaks teed!
Aga - vaid pimedus piitsutab näkku,
kustund kõik sõed, tuhka uppund kõik leed...

Kirikuteel

Harry Tomingas, g. II kl.

Reglaselt udutab lund. Älast tuhkhjashallest lumepilwist langeb üha raskeid sametpehmeid räitsakaid. Kõikjal lingleb neid ja külmaist õhetawal näol tunnen nende imehella puudutust.

Istun saanis, mähituna raskesse talwihakasukasse. Hoogsalt libiseb saan ja nobedasti jookseb hobune läbi saju, pidades teed, mis on kadumas wärskesse lumme.

Lumi sahiseb. Kogu loodus upub sattu nagu hallwalgesse sügisuttu.

Dotuses, millal lõpeb tee, millal jõuan kirikusse ikka ja jälle kuulama seda imeilusat müüti Lunastaja sünnist Betlemuma linnas, tunnen, kuidas külm tuuleõhk peatub mu rõiwais. On wist tekkinud tuul, polnud seda warem märganud. Kinnitan wööd ja kergitan saanitekki, mis märkamatuks oli alla libisenud.

Kõrgustes tormaw tuul on pilwed hajutanud ja sadu harweneb. Taamal, üle madalate talude ja külade mustendawa müüri, mis kaetud lumerüüga, kerkib nähtawale piimwalge kõrgustikuselg ja sellel sinetab metsariba kirikutorniga.

Päikese punetaw ketas on weerunud õhtusse. Nagu häid pühi soowides waatab ta õhetawi pilge üle lumelagendiku. Kõõmsasti lõkendawad lumekristallid kustuwast päikesekullas ja hüplewad tuulest aetuna üle tee. Kuulen nende haledat, üha kõwenewat kiunumist saanijalaste all.

Hobune hirnab, ta hüpleb kuljuste helisedes üleemeelikus traawis, otsekui wõistleks wihisewa tuulega. Ligidal ja kaugel rulluwad waikselt lumekogud, põgenedes tuule eest warjule pöõfaste ja aedade taha ja mattes need sügawasse hangede alla.

Hämaridub. Mu silmad eraldawad waid üksikuid eelsõitwaid hobuseid, mis on pagenias pimedusse peitu.

Külm üha kõweneb. Südanthaarawalt krudiseb lumi saanijalaste all, summutades kõik muud hääled.

Õlahapääl on süttinud mustjassinisel tarwawõlwiil tuhanded wilkuwad tähed. Aad särawad üks heledamalt kui teine, neis wäriseb nagu leegitsew tuli.

Bähwan piitsaga kargesse õhku, mille pääle hobune, kes wahapääl on lakanud sõitmast, jälle hakkab traawima.

Ülen jõudnud kõrgemale kingule. Kaugel helendavad kiriku valgustatud aknad, millele läheneb kiiresti. Kergesti libiseb saan üle lahiseva lume, jättes sellele kaks kitsast joont. . .

Üsna tasa kohiseb veel tuul põlispuude tardunud ladwus, kuu heidab pikki warje üle kirikutee ja üle kogu looduse hõljub nagu mingi imeline rahu — jõulurahu.

Helid jutustavad

Helmi Mets, g. III kl.

Seinakella suur osuti näitab vahetunni lõppu. Sel tähtsal hetkel liigub, tõmmatuna kellegi hoolsast käest, pikk nõör, pannes omakorda liikuma suure vaskse kella, mis reageerib sellele valjude löökidega, kajades vastu avaraist kiviruumest kuidagi läbilõikavalt. See heli näib olevat esmakordselt kuulduna väga sarnane tublisti tugevdatud karjakella helinaga.

Vali häältesumin, mis senini täitnud õhku, hakkab vaibuma. Hulk kiirenevaid samme suundub igasse külge, kuhu avanevad ukсед. Hetkeks lakkab vaskse kella vali vasardamine, kuni on tühjenenud kõik koridorid, siis lööb see veel mõned võimsad löögid. Ja viimase veel õhus helisedes avaneb maja ülemisel korral olev suur uks ja selle järel kuuldub üksikuid pikki ja vahel sekka ka tippivaid samme suurte koridoride kiviseil põrandail, kadudes peagi nende järel sulguate uste taha. Ühe ukse sulgedes kõlab: „Salvete!“ — selle järel kooris: „Salve!“ Siis kuuldub paberisahinat, vihulehtede pööramist, kuna kohe kostab seinatahvilt nagu tedre nokkimist, mis mõne minuti järel vaikib, võimaldades kuulda kümnete sulgede krabinat paberil. Hulk aega pole kuulda siis muud kui paberisahinat, sulekrabinat, mõnda sosistavat häälistsust ning mõõtvate sammude monotoonset kaja. Siis kaasub neile äkki nagu kuskilt kaugelt mahedaid saksofoniheliseid saadetuna klaverist. Need muutuvad valjemaks, tujutavamaks, tungivad läbi mitmekordsete seinte ja lagede ning põrandate maja alumiselt korralt ja helisevad läbi kogu maja. Hetkeks kaovad need kuulmispirkonnast, siis paisuvad jälle ja moodustavad tundeküllaseid akorde. Nii hõljub õhus kümnekond minutit leebe helidemäng, kadudes siis mõõtmatusse ruumi. Mõödub minuteid, saadetuna taas sulekrabinast. Kuskil avaneb ja sulgub uks, kuskilt kostab kaugenevat kahekõnet, siis kellegi ruttavaid samme kivitrepil. Äkki tõuseb vihisev

tuuleil ja paiskab kolletanud lehti vastu aknaruute, kostab autode tuututamist, võidu hüüdvaid vabrikuvilesid ja mööduva mootorratta põrinat. Seinakella osutid aga liiguvad vahetpidamata, näidates oleviku muutumist minevikuks. Aga vaskne kell seisab täiesti liikumatult, ainsa heligagi ei katkesta see vahekojas valitsevat aukartustäratavat vaikust. Siis kõnnib keegi pikkade lohisevate sammudega piki koridori, kolistatakse plekkanumaid ning solistatakse veega, ja siis algab mingisugune salapärane sahin piki koridori põrandat, mille sekka poetub veesolinat. Siis räägitakse kuskil jälle, kuid seekord päris tõrelevas toonis.

Ja äkki tungib läbi õhukeste aknaklaaside ruumis viibijate kõrvu kutsuv kirikukellade helin. See helin on omane ainult laupäeva õhtul helisevatele kirikukellile, õrn-sujuvalt, kutsuv-mahedalt kumisedes õunist laupäevaõhtut. Varsti selle järel ärkab ka suur vaskne kell oma vaiksest tardumusest ja taas kajab läbi avarate ruumide see, mingi suurele karjakellale omane kõla. Ruumis, kus oli sulgedel kogu aja palju tööd, lakkab sulekrabin, vihk vihu järel asetatakse ühele lauale, algab jälle vali häältesumin, avanevad uksed, ja kümnete sammude kaja täidab koridorid.

On lakanud helisemast suur vaskne kell, kuid seda tungivamalt, seda kutsuvamalt helisevad väljaspool ruume mõõtmatus avaruses kirikukellad. See helin tungib kõrvu, see tungib hinge, kõneldes salapärasest keelt. Siis avaneb maja suurim uks, ja ruttavate sammude kaja siirdub ruumest kiviseile tänavaile. Peagi tühjenevad kõik ruumid, kustuvad tuled, muutub aeg-ajalt üha vaiksemaks, kivisele seinale jääb tiksuma suur seinakell ja väljas karges sügislooduses helisevad kutsuvalt laupäevaõhtused kirikukellad.

UUS KOOLIMAJA

Riikliku Kolledži asutamisel 1936. aasta sügisel oli nii lastevanemate, õppejõudude kui ka õpilaste sooviks saada peatselt uus koolihoone, mis oleks kõigiti ajakohane ja ruumidelt avar. See soov on olnud seda tungivam, et kooliruumid Imanta tänavas on väga kitsad ja suurem osa õpilasi on sunnitud koolis käima pärast lõunat. Samal aastal alustati uue hoone nõutamist ja vastava maa-ala otsimist. Selleks sobiv krunt leiti Narva maanteel nr. 57, 59, 61, kust omandati 8000-ruutmeetriline maa-ala. Hoone ehitustööd algasid 1938.

aasta sügisel ja kooli aastapäeval, 28. novembril pandi hoonele nurgakivi. 1939. aastal jõuti ehitustöödega niikaugele, et sügiseks viidi hoone katuse alla.

Käesolev kirjutus püüab anda väikese ülevaate uues hoones ettenähtud ruumidest ja nende otstarbest.

Hoone on neljakordne, pikkus 88 m ja kõrgus 16,3 m. Pääsissekäik Narva maanteelt asetseb keset hoone esikülge. Läbinud pääsissekäigu, astume ruumikasse halli. Keset halli seisab neli võimast sammast, millele toetub lagi. Hallis asetsevad õpetajate ja õpilaste riie-tehoiruumid. Hallist pääseme võimlasse, mis ulatub läbi kahe korra ja mille pikkus on 24,4 m ja laius 12,5 m. Võimlaga ühenduses on eraldi ümberriietumis- ja tuširuumid tütar- ja poeglastele ning võimlemisõpetajate toad. Halli ühest otsast viib üks avarasse söögisaali, millega on ühenduses kooliköök, kus on võimalik valmistada sooje sööke.

Alumisel korral asetsevad veel majahoidja ja kütja korterid ning keskkütte-, katla- ja laoruumid. Katlaruumi kõrval on väike kamber, kust toimub kõigi tähtsamate kütte- ja õhupuhastamiseadeldiste juhtimine. Selles ruumis on näiteks võimalik elektriliste seadeldiste abil lugeda, kui kõrge on üksiku klassi, aula ja võimla temperatuur, ja reguleerida seda tarviduse järele. Võimla ukse kõrval on portjee asukoht, kust antakse signaale vahetundide alguseks ja lõpuks ning telefoniühendusi üksikute ruumide vahel.

Esimeselt korralt viib teisele korrale kaks laia treppi. Jõudnud teisele korrale, satume pikka koridori, millest lõuna pool (tänavapool) asetseb 8 algkooliklassi, kantselei ja direktori kabinet. Klasside põrandapindala on keskmiselt 58 m² ja ruumala 205 m³. Igas klassis on kolm akent. Klassi kütmine toimub radiaatorite abil. Radiaatori kohal akna all oleva pilu kaudu pääseb välisõhk radiaatorile, soojeneb sääl ja tõuseb üles klassiruumi. Sellega on kindlustatud välisõhu juurdevool ka tundide ajal.

Põhja pool koridori asetsevad joonistamisklass, lastevanemate vastuvõturuum, arstituba, raamatukogu ja lugemistuba. Koridori laienduseks moodustub samal korral jalutusruum. Koridori ja jalutusruumi kogupindala on 300 m², seega niisama suur kui võimla põranda pindala. Teisel korral on veel võimla rõdu, kust võib jälgida võimlas toimuvaid võistlusi ja mängu.

Kolmandal korral lõuna pool koridori asetseb 8 progümnaasiumiklassi, inspektori kabinet ja kooperatiivruum. Kooli kooperatiiv on ette nähtud selleks, et õpilased saaksid vahetundides osta koolimajast

väljumata tarvisminevaid õppevahendeid. Selles töötavad selleks valitud õpilased, omandades seejuures kogemusi niisugusel praktilisel alal, nagu seda on ühistegelik kaubandus.

Põhja pool koridori on õpetajate-tuba ja sellega seoses olevad eraldi toad nais- ja meesõpetajaile, üldine õppevahendite-ruum, lauluklass ja aula. Aula asetseb võimla pääl ja on seega põranda pindalalt niisama suur kui võimla. Aula põhjapoolses otsas on ette nähtud ruumikas lava. Lavaruumist viib eraldi trepp võimlasse. Trepp on ette nähtud selleks, et näidendeis tegelevad õpilased võiksid riietuda võimla riietusruumis, kust nad võimla ja selle trepi kaudu pääsevad lavale. Aula on varustatud kunstliku õhupuhastamiseseadeldisega, mille abil suurte kogumiste ajal pumbatakse aulasse soojendatud välisõhk.

Neljandal korral asetsevad 2 progümnaasiumi- ja 3 gümnaasiumiklassi, teine inspektori kabinet, tütarlaste käsitööklass ning loodusteaduse-, keemia- ja füüsikakabinetid. Kabinettide juures on katsete ettevalmistamise ruumid õpetajaile ja õppevahendite-ruumid. Füüsikakabineti juures on ka fotopimik. Koridori põhjapoolselt küljelt viib üks aula rõdule, kus on ruumi umbes 100 õpilasele. Rõdu on ehitatud nii, et siit on võimalik projekteerida filme lava kohal asetsevale ekraanile.

Neljandalt korralt viib trepp katusekorrale, kus asetseb relvaait ja ligi 50 meetri pikkune lasketiir. Lasketiir on varustatud süvisega, milles lasketegevuse ajal asuvad tabamuste lugejad. Nende- ja tulejoonevaheline sidepidamine toimub valgussignalsatsiooni abil.

Võimla- ja aulavahelise trepi katusele on ehitatud platvorm, kust võib teha taevavaatlusi kosmograafiatundide täiendamiseks ja süvendamiseks.

Koolihoone juures on avar õu, umbes 5000-ruutmeetrilise pindalaga.

Asutagem endile kodused raamatukogud!

EHA LEINJÄRV, prog. V-a kl.

Meie vabad esivanemad on alati kõrgesti hinnanud vaimuvara. Säärane hinnang kajastub rahvaluulestki. Samuti väitis meie muinaslooline kuningas Kalevipoeg teekonnalt maailma otsa tagasi tulles:

Ülemaks kui hõbevara,
Kallimaks kui kullakoormad
Tuleb tarkust tunnistada.

Vanal ajal andsid vanemad elutarkust lastele edasi suuliselt. Tänapäeval muutuvad ja arenevad elutingimused sedavõrd kiiresti, et ei vanemate suuline õpetus ega isiklikult omandatud kogemused ei küüni eluraskuste ületamiseks. Ainult raamatute ammendamatu varaaat suudab siin aidata peaaegu alati.

Raamat ei anna meile mitte ainult tarkusi eluks, vaid ta muudab meid paremaks ja kultuursemaks. Ta on meile ustavaks sõbraks ja hääks kaaslaseks igas olukorras. Seda muidugi ainult hää raamat!

Raamat on ustavaks abimeheks ka meie rahvale. Temas avaldub rahva kultuur, ta kogub ja teeb kättesaadavaks selle, mis rahva loovad vaimud on loonud ja loovad teaduse, kunsti, kirjanduse või oskuste alal. Raamat seob rahvast ja tõstab ning süvendab tema vaimse ühtekuuluvuse tunnet. Raamat teeb rahva tugevaks!

Seepärast saagem kõik raamatu sõpradeks! Toogem endale vaimuvara allikas raamatute näol koju!

Meil peeti 25. nov. kuni 4. det. k. a. Raamatunädal. Teeme kaasa selle üritusile meiegi noored! Asutagem endile kodused raamatukogud!

Selleks pole vaja alul palju raamatuid. Kui kogume kokku kõik meil olevad raamatud ja asetame need ilusasti korraldatuina ja nimesittiku kantuina kappi või riiulile, siis omamegi koduse raamatukogu.

Ja kui edaspidi tahame teha rõõmu oma koolisõbrale või tuttavale, kavatsedes temale midagi kinkida, siis teeme seda hää raamatu näol tema kodusesse raamatukogusse. Niiviisi püsivad meie kingiga ühendatud soovid kõige paremini ja kauemini.

Kui kõik noored asutavad endile kodused raamatukogud, siis muutub meie rahvas tugevaks vaimuvara ja kultuuri poolest, nii et teda austavad kõik teised kultuurrahvad, ja meie riiki ei ähvarda ükski hädaoht, sest teda juhib ja valitseb vaim.

Piibel

GUNDA RANNAS, s. I kl.

Käesoleval aastal pühitseb eestikeelne piibel oma 200 a. sünnipäeva. See on pikk iga ühele raamatule, olla populaarne ja levinud kaks aastasada ja ikka veel elada ja levida. Kuid piibel ei tunne aegade lendu ega iganemist. Ta on raamatute raamat. Mitmed sajandid on ta inimeste keskel viibinud ja lasknud endast tarkusi

ammendada. Mitmed sajandid tahab ta veel seda õilsat tööd jätkata ja inimestele parimaks sõbraks olla.

Kui vaatame tagasi piibli sünniaega, siis peame küll väga kaugele minema. Juba enne Kristuse sündi oli juutidel oma pühakiri, mida praegu nimetame «Vanaks Testamendiks». Kristlikul ajastul liideti sellele veel «Uus Testament», mille sisu korraldati kahe kirikukogu poolt: a. 393 Hippo Regiuses ja a. 397 Kartaagos. Seega on «Uue Testamendi» sisu muutumatuna püsinud umbes aastast 400 p. Kr.

Rahvaraamatuks ei saanud piibel siis veel mitte. Vaimulikul seisusel vaid oli õigus seda lugeda ja selle alusel õpetada. Martin Lutheriga tuli pööre kristliku kiriku ellu. Luther nõudis piibli rahva kätte andmist, et nad ise saaksid lugeda neile määratud õpetusi ja manitsusi. Pärast ägedat võitlust katoliku kirikuga ja ususõdu Saksamaal tehti a. 1555 Augsburgis usurahu. Selle usurahu aluseks oli põhimõte: kelle maa, selle usk. Nüüd panid protestantlikud vasallid omal maal maksma reformeeritud usu ja hakati levitama piiblit saksa keeles (teatavasti katoliku usk tunnustab vaid ladinakeelset piiblit). Järgmise rahvana tõlkisid piibli rahvakeelde inglased ja siis juba teised rahvad.

Praegu on piibel ilmunud umbes 1010=5 keeles. Mitmes kohas, näit. Aafrika mais, on piibel alles ilmunisel, olles seega ühtlasi ka kultuuri levitajaks neis mahajäänud kohtades.

Eestikeelse piibli ilmunisega oli seotud hulk raskusi. Kõigepäält keelemeeste leppimatus. Nad ei leppinud kuidagi kokku kirjaviisi ja algtekstis. Vanameelsed pooldasid traditsioonilist Stahli kirjaviisi ja saksakeelset luteri algteksti. Uuenduste pooldajad aga nõudsid piibli keeleks parandatud ja uuendatud kirjaviisi ning kreekakeelset algteksti. Tekkisid ägedad vaidlused ja tülid, mis lõpetas suur Põhjasõda. Pääle 20=aastast maa kurnamist saabus rahu ning alustati uuesti eeltöid piibli ilmuniseks. Selle väljaandmise võttis enda pääle Tallinnamaa konsistoorium. A. 1739 ilmus esimene eestikeelne piibel («Piibli Ramat. se on keik se Jummalä Sanna, mis Pühhad Jummalä Mehhed, kes Pühha Waimo läbbi juhatud, Wanna Seadusse Ramatusse, Ebreä Kele ja Ue Seadusse Ramatusse Kreka Kele essite on üleskirjotanud, nüüd aga hopis, Jummalä armo läbbi, meie Eesti=Ma Kele Essimest korda üllespandud...») põhja=eesti murdes Jüri õpetaja Anton Thor Helle elutööna.

Piibli keel oli saksapärane ja vigane, kuid tema ilumine oli väga suure tähtsusega. Ta oli rahvale üldharidusliku ja kasvatava mõjuga, tema kaudu õpiti lugema ning saadi säält uusi väljendusi ja motiive. Piibel levis kiiresti ja aitas kultuuri viia eesti kodudesse.

Piibli tähtsus seisneb veel selles, et ta rajas ühtlustava aluse eesti kirjakeelele ja kirjanduslikule tegevusele, samuti tuleb tema väärtust hinnata hariduslooliselt.

Praegu on piibel juba ilmunud väga mitmes trükis. Peagu igas kodus leiame selle raamatute raamatu, mille levikuuga ja vanusega pole suutnud võistelda ükski teine teos maailmas. Tartus on praegu väljaandmisel uus piibli parandatud trükk, et rahuldada nüüdisaja nõudeid keeles ja stiilis.

Täname piiblit kui hääd ja ustavat sõpra ta raske ja vaeva, kuid tagajärjerikka töö eest eesti rahva keskel kahe sajandi jooksul ning soovime, et ta alati jääks selleks, mis ta oli minevikus ja on olevikus – hääks nõuandjaks ja lohutajaks raskeimailgi tundidel ja rõõmustajaks helgeimail päevil!

Ülbe elu loojangul

Ilmar Reidi, g. II kl.

Öö, ükskõik missugune...

Üle maa ja mere valitseb suur isand pimedus, vägev ning võimas.

Kuid ta võimujärg pole siiski täiuslik, sest vahetevahel lõhestavad taevakaart välgusähvatused, mille paistel võib eraldada mägesid ning orge. Eraldub tippe teravaid, sakilisi, ka juba kulunuid, mille ümber haigutavad kuristike ahned lõuad, justkui oodates tuhandete-aastaste kaljuharjade sööstmist sügavusse.

Küll ähvardleb maru, saadab tulinooli koos uputusliku vihmaga, millesse segab valusaid raheteri. Kuid asjata! — kangekaelselt vaikivad graniithiiglased, nad ainult imestelevad mõistatuslikku kogu, mis seisab neist kõige kõrgemal, peagu taevapiiril, vahel kadudes nähtamatusesse, siis jälle olles kaetav kosmosest esilepurskuvate tulede lõõmas.

Jah, sääl ta seisab! — lähimärjana, palja päi, salkus juuksi, lehvivi hõlmu ning kaugusesse tardunud silmi...

Ning kes ta on? — jumalus, kes olbab natuuri määratsevat viha? — või muidu ülemaine olend?..

— Oh ei! ta on ainult lihtne inimene, rahvuselt juut, kes on rännanud siin maailmas juba kuuskümmend seitse aastat, olnud selle

kestes liigkasuõõtjaks-pandimajapidajaks, teravasuleliseks ajakirjani-kuks, tuntud sõjapoliitikuks, uue religiooni kuulutajaks, buddha usku kerjusemangaks, osavaks spiooniks, muusikaproffessoriks, kutseliseks kaardimängijast petturiks, — kuid aitab! Niikuinii ei suudaks keegi kõiki neid ameteid loetella.

Nõnda ta on rännanud läbi maailma ja suur on ta roimade arv: see ongi toonud ta siia. Ta kandis seljas oma rasket koormat, — roimadekoormat. Ta tuli siia hukkamaks loodusvägede möllus, otsimaks pääsemist kadumises olematusesse. Teda kihutasid siia süümepiinad.

Siin ta nüüd sirutab käsi tähtede poole, mis on peitunud pilvede varju ega ilmuta end talle.

Siis sähvatavad välgud üsna ta lähedal: tuline nool põrkab vastu kaljut, mis on tast mõne sammu kaugusel. Ta paisatakse pikali.

Juudi keha läbistavad kuumad hirmukiired. Kadunud on julgus teostamaks seni nii kindlat kavatsust. Ja ta anub värisevi põlvi halastust. Kellelt? — Seda ei tea ta isegi.

Ta tõmbub veel enam küüru: tal on külm ja nälg piinab teda. Ta keha läbistavad külmavärinad, külm vesi voolab mööda keha, — ja kui kole on siin olla: kogu aeg raksateleb äike ning välgud sähvivad ümber tema, tungides kaljudesse mõne sammu kaugusel. Vaja siit põgeneda!

On ununud äsjane soov muutumaks mittemillekski...

Ta hakkabki laskuma aeglaselt ning ettevaatlikult: ta teab, et ettevaatamatu kiirustamine tähendaks surma. Ta tahab aga veel elada, ükskõik kuidas! pääasi: elada! Ta laskub, hoides kramplikult kinni igast vähegi kindlamast esemest. Kuid pole naljaasi liikuda öös, eriti veel niisuguses koledas, nagu on seda tänane. Ülestulek oli samuti hädaohtlik, kuid see toimus siiski päeval ning siis ei sadanud vihma ega tuul polnud nõnda äge. Päälegi puudus tal siis hirm, sest ta tuli otsima pääsemist oma maisest olemusest, nüüd tahab ta aga elada, elada... Praegu aga näivad kõik sarvilised lahti lastud olevat püüdmaks tema vaest hingekest, mis nüüd on muutunud nõnda armsaks.

Ta laskub, kuid ta jalge alt libiseb sügavusse kive, vesi voolab ümberringi, uhtudes liiva ja kruusa, vahel haarates kaasa ka suuri kivimügarikke ning püüdes libistada vaest juuti kuristikku. Kuid veel suudab ta hoida end alla langemast, kuigi meeleheitlikult ponnistudes.

Nii kestab see tunde. Veel pole vaikinud raju, kuid juba hakkab valgenema. Mäe tipp on juba kaugel, kuid ees ootab veel palju lõhan- guid ning hädaohtlikke kohti. Ka hakkab lõppema viimne jõud, kuigi iga sammu kindlustamise pärast tuleb kogu energia kokku võtta.

Ta väriseb hirmust. Peagu igal sammul libiseb ta jalge alt suuri rahne alla orgu. Siis äkki libiseb ka tema. Ta paiskub kiiresti kõhuli, haarab maapinna järele — see on vaid libe pori, mis ei suuda teda päästa. Ta püüab viimses hädas suruda jalgu mulla sisse, samuti käsi. Külm higi katab tema keha, seguneb sültja poriga. Hetkeks ta seisatubki, rõõmuväriin läbistab ta südame: jalg on jäänud toetuma millelegi. . .

Siin ta nüüd kõigub taeva ja kohutava kasmi vahel. Ta toetub ainult ühe jalaga millelegi kõvemale, kuna ümberringi on lahtine muld.

Iga väikseim liigutus tähendaks ta sööstmist surma, aga seda kardab ta kõige rohkem.

Ta heitunud pilk põrkab üles.

Kiiresti kihutavad pilved üle alasti taeva, halli kui kotiriide, paljastavad kuu virila näo, et seda jälle mõne hetke pärast varjata ning siis uuesti tema silme ette kiskuda, irvitavana kui mõni idamaine puuslik. Pilved on nagu vanad pleekinud kaltsud, puruks rebitud, narmendavad räbalad, pärit otsekui kaltsukaupmehe halvasti lehkavast kotist. Ja kiire on nende sõit. Tormavad kui joobnud pulmalised. Vaid metsikuim torm suudab neid nõnda edasi kihutada, kuid juut ei taju enam põrmugi tuult. Teda ümbritseb otsatu hingemattev vaikus, mis polegi vaikus. . . Kas kuuleb ta stratosfääride muusikat, mis on osaks saanud vaid filosoofest suurimaile? Või polegi see muusika, vaid huntide hüine sümfoonia? Ehk on see põrguliste kabjakandjate meeleolurikka laupäevaõhtu kauge kaja helveti sügavusist? . .

Sääl raksatab maa ja ülal lööb leekidesse mägi. Ta ümber laulab sarviliste segakoor. Rõõmsasti tantsiskelevad leegid ümber mäe, käsikäes, kiiresti keerutelles, punaste juuste langedes nende hurmelisile kehile.

Ta tahab põgeneda, söösta kuristikku, kuid keha ei allu tema tahtele. Ta karjuks, rõögiks peletamaks õõva, — kuid keel ei liigu.

Talle läheneb kogu, — see on tema enda näoga, — ja see nägu on võigas roheline, silmad pungis ja klaasised, säramas leegena. Ta keha katavad räbalad.

See läheneb veelgi. Ülal aga leegitseb mägi, taevas verev pää kohal, ümbrus uppumas huntide huilgeisse ja sarviliste naeru.

Ja siis tõstab too peletis oma paistetanud käe ja ütleb: „Vaata, selleks oled sina kaasa aidanud!“

— Ja pole enam mäge. On vaene eideke väikeses pandimajas, kes tahab müüa sõrmust, laulatussõrmust saamaks raha oma laste toitmiseks. Juut — see on tema ise — võtab sõrmuse ja viskab mõned

tukatid lauale. „See on vähe, isand, palun natuke rohkem, mul on lapsed kodu tühja kõhuga!“ Kuid juut saadab nutva emakese söimuga välja.

Siis on see kadunud ja too õudne viirastus lausub: „See on sinu pisipatte ...“

Jälle tõstab ta käe: on purustatud linnu... uppuvaid laevu... nutvaid rusude alla maetud lapsi... ahastuses palvetavaid vanu emasid... siin-sääl, kõikjal rusudeks muudetud majad, hävitatud kunstivarad, sajanditevanune inimvainu looming... halastamatult on purustatud vabrikud, raudteejaamad, sillad... mööda endisi viinamägesid looklevad kaevikud... traattõkkes vedelevad maanteil, tänavail, mis on üles küntud kahurimürskuden... kalmistu metsasalus ülestuhnitud haudadega... Kõige rohkem on aga kannatanud inimene ise: miljonid ja miljonid on hukkunud kuulisajus, pommikilduderahes...

Ja nõnda näeb juut kõikjal sõnulsetamatut viletsust, hukatust. Kõike seda on teostanud inimesed.

Aga kõige selle foonil näeb ta oma nägu.

„Sina oled selleks kaasa aidanud!“ kajavad sõnad varahommikuses värskuses. — On lõppenud ulm. Ehk oli see siiski tõelisus?

Vihm on lakanud. Mägede tippudel hakkab sätendama esimesi päikesekiiri. Nõiduslikult helgivad graniitsete hiiglaste harjad, omandades punaka varjundi, mis seguneb violetse, roheline, sinise ja kollasega. Kõikjal muutub hetk-hetkelt valgemaks, üha kaugemale tõrutakse pimeduse võim, esialgu jäävad talle veel varjulised kaljulõhangud, siis murtakse säälgil ta valitsusjärg. Rohi ja kivid on kaetud vihmapiisaraiga, mis sätendavad kalliskividena algava päeva esimesis helges.

Juut aga vaevleb elu ja surma piiril. Ta teab, et ta ei suuda enam kaua vastu pidada sel kohal. Siin ei aita ka ebainimlik jõud. Ta katsub pääseda. Teerada paistab käegakatsutavas kauguses.

Ta otsustab jõuda selleni, maksku see, mis tahes. Ta surub kramplikult käed-jalad mulda, mis nüüd hakkab muutuma tahkemaks, ning pääsebki natukehaaval edasi, kuid kogu aja libiseb kiviprügi, liiva ja mulda ta jalge alt orgu.

Ta tunneb, et ka tema vajub... ta haarab kätega kramplikult ülaltpoolt, kuid paneb just sellega pinnase liikuma... ja ta liigub ühes viimasega... tal ei ole enam kustki kinni hoida... aeglaselt libiseb juut koos enda all oleva maapinnaga surma poole... ta karjub, kisendab... kiirus hakkab üha suurenema... kaasatulev pinnas

laieneb ... juba haaratakse tekkivan laviinin suuri kivimürakaid, kaljusid ... juba libisevad suured massid ... juut kaob täiesti ... kiirus aga suureneb ... ja nüüd pole enam muud kui suur kivi- ja kaljumasside jõgi, mis tormab keereldes, mühisedes ning kohisedes alla orgu.

Ning koos temaga läheb mees, kes kandis endaga oma pattude koormat.

PUDEMEID KLASSIDEST

Materjalid kogunud ja kirja pannud Endel Kikerpuu, g. II kl.

Alakem III-a klassiga, mis on meie kooli õrnamaid: on ju selle kooseisus ainult tütarlapse. Kuigi see on „nunnadeklass“, ei taha selle „elanikud“ ometi midagi teada nunnalikest maneerest, vaid tunnevad vaatamata oma noorusele huvi kõigi kosmeetikakunsti vahendite vastu. Ka on selles klassis tõusnud lugupidamine „loomulike“ lokkide vastu, mis avaldub juuste kähardamises.

Elmisele vastandklassiks näib olevat III-b, mis on kujunenud meeskloostriks. Viimasele seigale nad on ise väga uhked, kõikjal seletades, et üksmeel ning lõbus meeleolu võivat valitseda vaid sääli, kus puuduvad tüdrukud. Ometi ei takista see neid isegi väga energiliselt tegelemast tütarlastega vahetundides.

IV-a klass peab lugu vanasõnast: „My home is my castle“. See deviis on tekitanud ülejäänud õpilaskonnas arvamuse, et seda klassi „asustavad“ väga araverelised õpilased. Väljaspool klassiruumi pole seni nende tegevusest midagi erilist märgata olnud. Võib-olla on see tingitud sellest, et klassivanemaks on tüdruk. Ja mis sa nende plikadega ikka teed — olgu nad siis sportlased või ükskõik mis asjamehed, vabandust: asjanaised, kui nii võiks ütelda — ega neist asja ikka ei saa!

IV-b ja V-a klassist puuduvad igasugused teated, vist tuleb arvata, et need on niisugused klassid, kus ei juhtu mitte midagi. Nii nad vaesekesed mattuvad tõepoolest ämblikuvõrgesse või lähevad roostetama. Kuid siiski on olemas veel teine võimalus: neis klassides pole kirjaoskajaid üldse!

Kärarikkus kõigis toiminguis, tagasihoidlikkus õppimises, matemaatilise „närv“ puudumine — nõnda iseloomustatakse V-b klassi.

Esimest omadust vabandavad nad armastusega muusika vastu. Kas nad viimaseid omadusi ka õigustavad ning kuidas, sellest kahjuks vaigib ajalugu.

Nüüd alakem gümnaasiumiga!

I klass moodustub kooli „andekaimaist“ ja „hiilgavaimaist“ esindajaist, keda vaevab küsimus, mis soost on mees. Paraku on nad lasknud ka Kreekamaa Siberisse asustada, nagu selgus kord ajalootunnis. Neist andekaim on malemees ja „rõhutute kaitsja“, kes näitab üles erakordset vaprust eriti füüsikatundides „kardetavate katsete“ sooritamisel. (Millised need „kardetavad katsed“ on, seda tuleb lugejal sama klassi õpilasilt küsida, sest toimetusel puuduvad materjalid kommentaarideks).

II klass on kooli „kuulsaim“ ja „tähelepanuväärseim“ (hanejalad on pandud hr. A. Meissaare soovitusel) klass. Et käesoleva kirjutuse autor kuulub samasse klassi, siis ta kõneleb oma klassist ainult hääd. Tal on ütelda, et sääl olevat kõik suured muusikasõbrad (see pole tähtis, kas nad kõik laulda ja musitseerida ka oskavad), kes moodustavad vähemalt 50% kooli koori ja orkestri üldvõimsusest. Pääle selle on klassil veel oma meeskoor ja organiseerimisel on ka tantsuorkester.

Kooli vanadekodu moodustab g. III klass, kes oleks meelevdi näinud, et tema kohal selles kirjutuses oleks olnud vaid valge tühi koht diagonaalse märkmega „Reserveeritud“.

Kahjuks tuleb seekord leppida nõnda vähesega, sest klassivanemad pole olnud küllalt usinad materjalide hankimisel. Üldiselt läheb koolis elu-olu, nagu pajatab keegi III-a klassi laulik:

Elu läheb tudi-ludi,
klassitöid vaid teha sudi,
üks või viis, — see ükstapuha,
meel meil siiski rõõmus üha.

Õnnelind

Ilmar Vaher, s. 1 kl.

Näind kes ealesse kenamat,
Alla taevaste paremat,
Ilusamat linnukesta
Kui on meie koppelissa,
Västrik väljade vahella.
Hiilgab eemalta ilusa,
Kauseltagi kaunikene.
Helgib eemalt kui hõbeda,
Kullassa kumab nägsusa.
Lepikus pesa temalla,
Kodu suuressa salussa,
Asupaika õue alla.
Tema laulab hommikulla,
Häälitseb ta õhtu a'alla,
Pisut puhkab päeva a'alla.
Kus ta hääli kuulunekse,
Õnne ikka juhtunekse.
Kesvad ikka säääl kenamad,
Viljad säääl küla parimad.
Uhked hooned õuessagi.
Teda ärse hirmutage,
Kallist lindu heidutage.
Ärse minge püüde maie,
Kurje nooli saatemaie.
Lahkub meil tema külasta
Häda siis asub elama,
Kuri meida kiusamaie.
Seni kui tema külassa,
Asub õnne meil majassa,
Rõõmu meie kamberissa.
Laske laulu lendamaie,
Virgad viisid veeremaie,
Keeled kaunisti kõlama;
Sest et õnne meie maalla,
Rõõmu meie teede päällä.

Minu kollaservaline ujur

TIIU REEK, prog. I kl.

Juba kuus kuud elab kollaservaline ujur minu hoole all. Möödunud aasta septembrikuu lõpul toodi ujur Pääsküllast, kus ta lennult kinni püüti.

Esimestel päevadel paigutasin ujuri klaaspurki, kuhu mahtus üks kuni poolteist klaasi vett. Varsti aga panin tähele, et ujuril on halb elada säärases väikeses purgis, ja ema andis suurema klaaspurgi, kuhu mahub enam kui üks liiter vett. Selles purgis elab ujur juba viis kuud ja mulle paistab, et tal on küllalt lahe elamiseks. Purk on kaetud paberiga, kuhu tegin parajad augud õhuvahetuseks. Purgi põhjas oli talvekuudel muld ja sammal, mis oli väga tähtis ujurile. Märtsikuus, kui ujur muutus erksaks, asetasin mulla ja sambla asemele liiva. Pääle selle panin purki algul rohukasvud ja nüüd toalille suure lehe, mis ulatab servaga veepinnani. See leht on väga tähtis ujurile. Nüüd, kus ta on erk, istub ta ilusa ilmaga terved päevad sel lehel.

Minu ujur on suur ja tugev. Ta on umbes kolm ja pool sentimeetrit pikk ja ligi kaks sentimeetrit lai. Tema keha on munakujuline, lame ning teravate servadega. Pää on tal lai ja lühike, silmad punnis nagu nõelapääd, lõuad laiad ja tugevad. Katsumissarved on ujuril lühikesed. Kitsa rinnakilbi tagant algavad paksud kattetiivad, mille all on pehmed võrktiivad.

Niisiis ujur võib lennata, aga elab vees!

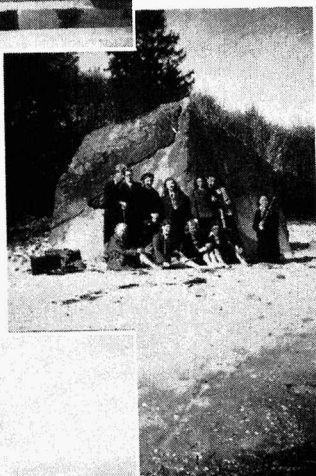
Ujuri selg on mustjasroheline, kõhu alt on ta kollakaspruun, tiibade välised servad on kollase palistusega.

Ta elab küll vees, aga siiski ei hinga vees leiduva õhuga nagu kalad ja vähid, vaid kui teda vaadelda, eriti söötmise ajal, siis näeme, et ta ilmub veepinnale ahmima välist õhku. Selleks ajab ujur oma keha tagumise serva veepinnast natuke välja. Kui ta on vees, eriti siis, kui ta on saagi kallal, võime näha, kuidas ta ajab õhupulle välja keha tagumisest servast.

Ujuri elust ja olemisest olen tähele pannud mõndagi huvitavat.

Novembrikuus jäi ta uimaseks, ei võtnud enam toitu ja puges samblasse. Kui ma seda märkasin, siis asetasin purgi pimedasse ruu-

Riikliku Kolledži õppurid tutvumas kauni kodumaaga...

Ülal: Oru lossis. Keskel: Purtse rannas. All: Ontika kõrgkaldal.

Peagi ootab meid uus valmiv koolimaja...

mi, kus see seisis ligi kaks kuud. Selle aja kestel ma ei vahetanud ka vett purgis. Ujur oli talveuinakus!

Veebruarikuus tuli ujur sambla alt välja, kuid oli veel uimane. Nüüd vahetasin vee purgis ja hakkasin teda uuesti toitma. Purk jäi veel kohale.

Märtsikuu esimestel päevadel, kui mina haige olin, läks kord teenija ujurit toitma ja purgis vett vahetama. Seejuures ta võttis loomakese kätte. Ujur aga hammustas tema sõrme valusasti. Teenija ei kinnitanud hästi purgi katet. Õhtul, kui ema läks kööki, märkas ta, et põrandal on suur putukas. Selgus, et ujur oli välja tulnud. Nüüd tõime purgi uuesti tuppa ja asetasime aknalauale. Sellest ajast on ujur erk.

Sügisel toitsin ujurit kalaliha ja juustuga, nüüd toidan teda maksa ja vasikalihaga. Ta armastab väga hakitud liha.

Nüüd tuleb ujuri vett vahetada iga päev ja ka toitu otsib ta iga päev. Kui ta tahab süüa, siis on ta väga rahutu ja nagu klopib purgi seintele.

Nüüd ujur, eriti toitmise ajal, laseb välja haisvat vedelikku, ja kui vett mitte vahetada iga päev, siis haiseb purk.

Ujur on väga ahne — ta otse tormab värsket toidu kallale. Ta puurib sügavad augud lihasse. Sellest söömisviisist ilmneb tema roimmarlik iseloom.

Ta on ka suur ilmade ennustaja. Kui ilm on ilus, siis viibib ta lehel vee ülemistes kihtides, muutliku ilmaga viibib ta keskmistes kihtides ja halva ilmaga laskub hoopis põhja ja jääb sinna kauemaks ajaks.

Ujuri vaatlemine on mulle pakkunud suurt huvi.

Ikka, ikka lõuna poole

ERIK HANSEN (TAMMSAARE), algk. III kl.

Sügis oli kätte jõudnud. Linnud valmistusid juba reisile. Salkade juhid pidasid ööd läbi nõu matka tähe all. Viimaks oligi kurb hommik saabunud. Suurem osa oli rõhutatud meeleolus. Ainult mõni kergats uhkeldas oma lendamisoskuse või noka jõuga. Vaadeldi veel vanu häid kohti, kuni kõlas kurgede juhi kapten Kiirlennu käsklus: „Õhku tõusta, hopp!“ Käsk täideti viibimata, kuna Kiirlend oli saavutanud rea sil-

mapaistvaid aumärke, nagu: Kuldsule tähe, II järgu vahvuse risti ja Kluu-kluu I järgu medali.

Nüüd tõusidki kõik korraga õhku. Õeldi veel iseeneses: „Jumalaga, kodumaa!“ Lennukiirus üha suurenes. Kapten Kiirlend ja leitnant Tähejuga võistlesid kiiruses. Alguses juhtis Kiirlend, ent poolteise tunni kihutamise järel hakkas Tähejuga suuremat kiirust saavutama. See haavas kaptenit väga. Viimse jõupingutusega langes ta leitnandile noolekiirusel otsa. Võideldes langesid vastased lõpmatusse sügavusse. Nüüd kuulutas ennast juhiks lipnik Lusti. Lend jätkus. Ei hoolitud sellestki, et kaks olid jäädavalt kadunud. Olid ju nende kaaslased ranguse ja külmaverelisuse poolest esikohal.

Oli jõutud juba maailmalinna Pariisi kohale.

Õöd ja päevad ikka lõuna poole. Hulk kangeid ja vanu linde, kes olid seda teed mitu korda lennanud, langesid halastamatu surma ohvrkis. Teekond muutus kord-korralt hullemaks.

Ühel ööl tõusis õudne torm. Lained muutusid suuremaks ja võimsamaks. Linnud, kes lendasid tuule mõjul madalalt, tabati hirmsast ja kurvast saatusest: lained kiskusid neid jahedaisse ning tormiseisse voogudesse. Torm kestis kaks ööd-päeva. Linnud lendasid ikka veel. See oli raske teekond.

Viimaks ometi hakkasid valendama Malta saarestiku kaljused tipud. Osa linde lahkus siin parvest. Kuid teised jätkasid reisi Egiptuse poole.

Ühel varasel hommikul märkas lipnik Lusti Kairo linna kirjut rahvamassi ja kuninga Faruk I uhket lossi. Teekond oli lõppenud, kuid suurte kaotustega: tuhandepäälisest linnukarjast oli vaid pool järel.

MINU JÄNESEJAHT

URVE TAIMSALU, prog. II kl.

Suvel sõitsin maale onule külla. Ühel hommikul ütles onu: „Lähem metsa vaatama, kas saan mõne jänese kätte. Kui tahad, tule kaasa!“ Mina olin muidugi nõus, ma juba ammu igatsesin teada, kuidas püütakse „jänesepraadi“. Onunaine keelas: „Ära mine, tüdrukud ei sobi jahimeesteks!“ Mina aga ei teinud väljagi. Olen juba vahel niisugune, et kui olen otsustanud midagi ette võtta, siis ma juba jonnipärast ei muuda oma otsust.

Kõndisime siis onuga metsas, kuulasime lindude laulu ja ajasime juttu. Päris lõbus see jahil käimine, mõtlesin. Äkki välgatas põõsaste

vahelt midagi pruunikat: jänes! Onu pani püssi palgesse ja sihtis. Jänes tegi uperpalli ja kukkus siis selili maha. Tormasime onuga võidu sinnapoole, kuhu ta oli kukkunud. Noh, see, mida ma nägin, polnud enam sugugi lõbus. . . Jänes ei olnud veel surnud ja viskles raskesti haavatuna maas. Ta kurvad abipaluvad silmad nagu otsisid midagi ja jäid lõpuks peatuma minule. See ainus pilt pani mu tarretuma. Järgmisel hetkel siputas ta veel kord jalgadega ja oligi surnud, kuid ta nüüd juba klaasistunud silmad peatusid ikka veel minul. Pisarad kippusid mul silmi. Neelatasin mitu korda, et mitte avaldada oma tundeid onule. . .

Vaikides kõndisime kodutee. Niipea kui koju saime ja onu mind üksinda jättis, purskusin nutma. Ma ei tea, kui kaua ma nutsin, mäletan vaid seda, et kui onunaine mind sööma kutsus, nutsin ikka veel. Õnneks istusin aidatrepil seljaga tema poole, et ta mu nutust nägu näha ei võinud. Pesin ruttu silmi ja ruttasin siis tuppa. Laual lebasiki jänesepraad, mis alles kahe tunni eest oli olnud elus. . . Tundsin, et mul ei lähe alla suutäitki sellest jänesest. Teiste küsimustele, miks ma ei söö, ei vastanud ma midagi; õhtul voodis lebedes vaid tuletasin meelde onunaise sõnu: „Tüdrukust ei saa jahimehi. . .“

Minu pinginaaber

VALLI MAIDE, algk. IV kl.

Sääl koolis, kus mina käin, on klasside õpilaspere jaotatud nelja rühma. Rühmad jagunevad aga pinkideks. Igas pingis on kaks õpilast.

Minuga ühes pingis istub tüdruk, kes on minust aasta noorem. Tal on suured pruunid silmad. Juuksed on tal kokku palmitsetud. Ise ta just kõige korralikum ei ole. Tihti küsib ta mult kummit, pliitsit ja teisigi asju. Kuid mina küsin temalt ju ka. Tegime kord teineteisega vastastikuse abistamislepingu. See käib umbes nii: kui mina temale midagi ei anna, on temal õigus leping tühistada. Kui tema minule ei anna pliitsit, kummit jne., siis on minul sama õigus. Vahel tülitseme, kuidas siis muidu saab! Vaheldust peab ju olema. See viha on siis muidugi ajutine. Kui unustan raamatu koju, siis näitab ta mulle omast raamatust alati häämeelega.

Üldse oleme me lahutamatud. Kus Valli, sääl Helgi, kus Helgi, sääl Valli. Olgugi et vahel tülitseme, ei soovi ma endale paremat pinginaabit, kui seda on Helgi.

Koer ja vares

H. Arro, algk. III kl.

Möödunud aastal olid säääl, kus ma elan, üks koer ja vares. Koera nimi oli Remo ja varese nimi Jaak. Ma elan pataljonis. Koer oli kasiinopidaja oma, vares sõdurite oma.

Ühel päeval, kui mängisin teistega oma akna all, kuulsime hirmsat kisa. Jooksime kohe sinnapoole, kust kisa kostis. Kui jõudsime sinna, nägime naljakat pilti. Jaak jooksis ees ja Remo järel. Jaak ei saanud lennata, sest tal olid tiivad ära lõigatud. Oli arusaadav, et Jaak jooksis Remo eest. Aga kaua vares siis jookseb koera eest? Ei kuigi kaua. Ja varsti sai Remo Jaagu kätte. Algas võitlus. Jaak peksis Remot oma tugeva nokaga ja Remo püüdis vastast hammustada. Meie jooksime siis vahele. Remo liputas saba ja Jaak kraaksus üleolevalt. Pärast seda sündmust aga said nad suurteks sõpradeks. Jalutasid alati koos ja said hästi läbi.

Ühel päeval jäi Remo auto alla. Meil oli tast väga kahju. Paar päeva pärast Remo surma suri ka Jaak: üks mees laskis ta maha.

Nüüd on nad juba ammu ununud, aga täna tulid nad mulle meelde ja ma kirjutasin nendest.

Külaskäik Helsingi Olümpiastaadionile

J. TARMAS, prog. IV-a kl.

Mootori tasaselt surisedes viib kollane autobus meid mööda asfaltteed ikka üles-alla Helsingi poole.

Juba paistavad esimesed majad sellest Põhjala valgest linnast. Veel natuke maad — ja juba paistab Olümpiastaadion.

See on küll ehituskunsti meistriteos. Terve maailma spordisõprade ja -huviliste pilgud on pööratud siia, 1940. a. Olümpiastaadionile.

Kui ligineda staadionile, käib väikene hirmujudin üle selja: kogu ehitus evib mammutimõõtmed. Ja üle kõige sirutub võimas lumivalge torn, paistes vastu sinist kui mingi ausammas, mis ehitatud kõigele ilusale, õilsale ja hääle — spordile.

Kui ühe kaudu neist lugematuist üksist jõuda tribüünile, näeb silm all staadionimurul ja -väljakul kibekiiret tegevust. Töö on läies hoos: ühed töölised segavad seda kuulsat telliskivipunast savi, millega kaetakse jooksurajad, teised

niidavad jalgpalliväljakut, et see Olümpia ajaks oleks sile ja tihe nagu pärsia vaip.

Umbes üks neljandik tribüünist on kaetud katusega. See osa tuleb kau-
nikesti meelde Tallinna staadioni tribüüni, ainult värvis on suur vahe — meil
hall, soomlasil aga puhas valge.

Just see, et tribüün on valge, annab kogu staadionile üleva ilme. Isegi
soomlased ei varja oma rõõmu, et nad on saanud nii imeilusa ehituse. See
staadion on soomlaste ühtekuuluvuse suureks näiteks. Kogu selle tohutu summa,
mis kulub Olümpiastaadioni ehitamiseks, pani kokku soome rahvas.

Soome on vana spordimaa. Kogu rahvas on innukalt spordihuviline. Ja
Soome on esinenud peagu kõigil olümpiaadidel võrdselt suure eduga, kirjutades
oma nime suurte tähtedega olümpia-ajaloosse. Seepärast tahab iga soomlane,
et see suur ja õilis ülesanne, mis talle on antud, saaks väärikuti täidetud.

Kuid nüüd tagasi staadionile. Kui astuda tribüünilt käiku mööda alla,
jõuab suurde saali, mis on lahtiste seintega, kaetud ainult katusega. Säält ruu-
mist siirdun Staadioni torni.

See on võimas ehitus, 75 m kõrge, 22-kordne. Sinna üles viib lift, millega
tuleb sõita 11 korda.

Kui pika liftisõidu järel jõuan lõppeks üles, on esimene asi võtta kübar
pääst. Siin on nimelt nii suur tuul, et esimesel hetkel ei saa hästi hingatagi.

Kui tore on siin ülal! All paistavad inimesed veel väiksemad kui kirbud
ja suur teerull on pisem niidirullist. Kaugele, kaugele näeb siit. Ligi 25 km
kaugusel silman Gallén-Kallela lossi ja Laialahti helkjat pinda.

Kõik seinad ülal on täis nimesid ja rahvusi, kes kõik on siin käinud.
Kirjutasin minagi oma nime pika, pika rodu alla, kuhu olid kirjutanud eestla-
sed. Lugesin: Danmark, Japon, Suomi, Deutschland, Britannia, Norge jne. Oi,
paljude, paljude rahvuste esindajad on siin käinud.

Lahkudes Olümpiastaadionilt on nagu kahju ära minna. Nii palju suurt
ja üllast, tööindu ja võistlustahet on selles ehituses.

Sirgena, valgena ja täis põhjamaist kargust ning puhtust seisab Olümpia-
torn, hüüdes kõigile, kõigile: „Terve tuloa Helsinkiin!“

Klassikaline muusika ja džäss

H. RAAG, prog. V-a kl.

Juba ürgseist ajast saadik on muusika inimsoo elus evinud täntsa koha.
Inimene on väljendanud ennast muusika kaudu küll rõõmu hetkil, küll suurima
kurvastuse puhul; on pannud helidesse oma igatsuse, kurbuse, joobumuse, armas-
tuse ja suurima rõõmutunde. Elurõõmsaima inimliku endaavalduse — tantsu juures
on muusika annud hoogu, viinud ekstaatiliselt liikumisse ka kõige tuimemad liik-
med ja rõõmutuimad iseloomud.

Vanade kultuurrahvaste juures oli muusikal päämine tähtsus usulisel elus.
Rituaaltoimetusel ja kõigil pühalikel hetkil andis muusika inimeste meeltesse usu-
lise ekstaasi kulminatsiooni ja viis pühalikku joobumusse rituaaltantsijad.

See muusika on olnud n.-ü. päritav. Seda on mängitud aastasadu ja -tuhan-

deid osalt kuulmise järgi ja peamiselt nii, et üks laulja või mängija on oma pojale-tüttele pärandanud oma viisid ja oskuse.

Klassikalise muusika algust võime ära märkida noodimärkide tekkimisega. Ühtlasi peame sääljures niisama tähtsaks pidama komplitseeritud ja suurte väljendusvõimalustega muusikariistade nagu viiuli, orelit, klaverit, metallpillide jne. leiutamist. Kuna varemajal iga rahvas paratamatult pidi oma rahvusmuusika juures püsima, hakkab noodimärkide ja standardmuusikariistade leiutamiseiga muusika internatsionaalseks muutuma.

Et muusika on ikka ja alati olnud kõigi inimlike tunnete väljendaja, seetõttu on võinud üleskirjutatud helid teed leida kõikjale, kus leidub kultuurinimesi.

Klassikalise muusika põhilisteks omadusteks on: 1. Absoluutne kinnipidamine reeglist, mis on kujunenud muusika algpõhjaks, s. o. et kõigis helikombinatsioonides peetakse võimalikuks ainult teatavaid helimodulatsioone, lahendatakse dissonantsid ainult teatud reeglipärasel helireastuses. 2. Klassikaline muusika taotleb selgust. Tema temaatika on alati selgepiiriline, hoitud kindlalt raames etteseadetud aine käsitlemises. 3. Klassikaline muusika ei pretendeeri mitte ainult hingelisele elamusele, vaid tema ilu on kultuurinimesele ka puhtmõistlik nauding.

Klassikalisest muusikast kasvas hiljem välja veel teisi muusikastiile, nagu romantiline, impressionistlik, realistlik jne. Ehkki need muusikastiilid oma põhiolomuselt on väga lähedased klassikalisele muusikale, pole nad ometi nii sügavaletungivad ja jäävad pigemini pinnapääleks.

Õige hilisel ajal tekkinud modernistlik-klassikaline muusika on väga erinev vanast klassikalisest muusikast. Ehkki sääl peetakse kinni klassikalise muusika põhilistest omadustest, käsitlevad modernistid oma ainet palju suurema vabaduse, uuduse ja nüansseerimisega kui vanad klassikud.

Suur revolutsioon tekkis muusikavormidesse pärast Maaailmasõda. Samal ajal, kui varisesid senised kindlad tõekspidamised ja põhimõtted peagu kõigis kunstivormes, kui tekkis futurism, kubism, uusnaturalism jne., hakkas õisi ajama uus muusikaline vorm — džässimuusika.

Tundub, et selle muusikavormi tekkimiseks ja arenemiseks andsid tubli tõe inimkonna Maaailmasõjast puretud ja tõntsiks tehtud närvid. Rahvad vajasisid midagi, mis oleks kergesti tajutav, mis eksalteeriks ja piitsutaks tuimenenud hinge.

Algul tegi džässimuusika suuri edusamme just tantsumuusikas. Džässi edasi arenedes on loodud ka pikemaiaid teoseid selles stiilis. Oleme kuulnud džässisümfooniaid ja isegi kogu õhtu kava täityaid džässikontserte.

Džässi päämine omadus on see, et ta on mõistetav ka lihtsamaile inimesile. Tema ebakorraliselt rõhutatud rütm teeb ta kergestiseeditavaks ja meeldivaks ka ebaintelligentseile kuulajaile.

Kui tahaksime ennustada selle viimase Maaailmasõja sünnituse püsi (teised sel ajal tekkinud „ismid“ on ajahammas juba hävitanud), siis arvatavasti džässi iga küll pikaks ei võiks kujuneda.

Arvan isiklikult, et kui kunagi tuleb muudatus praegu tantsitavais moodis tantsudes, teiste sõnadega, kui hakatakse tantsima jälle teatavaid kindlasti seatud tantse, nagu on olnud näit. vengerka, masurka jne., peab džäss paratamatult kaduma, andes ainuõiguse aastasadu inimkonda teeninud kultuurilisele klassikalisele muusikale.

Turus ja Soome skäärides

Turu on vana rootsi linn Aura jõe mõlemal kaldal. Linn pole väga suur, teda võiks võrrelda Tartuga, aga üldiselt erinevad need kaks linna teineteisest väga. Turu sirged ja laiad tänavad kulgevad piki- ja ristisihis Aura jõega. Neid palistavad suured, kuni kaheksakordsed majahiiglased, nende keskel ka mada-lamaid graniitkivist maju.

Aura jõgi jaotab Turu võrdseteks poolteks. Läänekaldal on vana linnaosa, observatooriumi mägi vastavate hoonete ja põlise ning hoolikalt korrastatud pargiga ja toomkirik. Viimane on üks paremini säilinud vana mälestus Soomes. Olgugi et teda on korduvalt parandatud, pole ta algkuju sugugi muutunud. Kirik on palju sadu aastaid vana ja sisaldab pääle hauakambrete ja tavaliste kirikuruumide veel väikese muuseumi.

Observatooriumi mäelt avaneb suurepärase vaade teisel kaldal aselsevale linnaosale. Sääl on rida suuri ehitusi, milledest eriti silma paistavad Soome muuseum ja Üliõpilasmaja. Liiklemine on linnas suur. Trammid, omnibused, autod, jalgrattad — need aina vuravad mööda. Kõikjal sagib jalakäijaid, nii et linn näib suure sipelgapesana. Suvel olevat liiklemine tunduvasti suurem talvisest. See on tingitud hulgaliste välismaalaste ja soomlaste-turistide juurdevoolust Turusse ja selle suvituskohtadesse, päämiselt Naantali, mille vastas üle lahe asetseb Soome presidendi suviresidents Kultaranta. Naantali asetseb Aura jõe suudmes, mere rannal, piiratud kõrgetest kaljudest ja teiselt poolt sinirohelisest mereveest. Kaljudelt linnale vaadates jätab Naantali oma peagu eranditult valk-jat värvi majadega, helepunaste katustega ja rohkete roheliste aedade ja parki-dega meeldiva mulje. Päeval valitseb Naantalis vaikus ja rahu, pärast lõunat aga tõuseb elu, sest turulane, oma ärilise tegevuse linnas lõpetanud, ruttab, et pääseda puhkepaika — mere äärde.

Aura on võrdlemisi sügav, savist kollaka veega, mitte väga lai jõgi. Jõe ääri palistavad sajad mootorpaadid, oodates oma peremehi. Paadid on turula-sile sõidukeiks, mida püüab muretseda endale iga perekond vastavalt võimalus-tele. Aura jõgi võimaldab ka suurtel laevadel peatumise Turus. Ka välismaalt (pääsajalikult Rootsist) tulevad laevad peatuvad tihti selles vanas linnas.

Teadlik soomlane ütleb, et halvasti talitab see Soome külaline, kes ei teosta aurikumatka skääridesse. Üks huvitavamaid sellesarnaseid on matk Turust Helsingi vett kaudu. Ühest sellisest matkast laeval suve ilusail päevil järgnevalt mõned read.

Alguses libiseb laev tasa Aura jõe savist kollakal veel. Tähelepanu köida-vad kaldail asetsevad tööstushooned ja Turu kindluse varemed. Varsti jõuab saarte vahele. Need on väikesed saarekesed, igal leidub üks või enam suvilat. Vahel paistab, et laev tormab saarele. Aga ei! Kahe saarekese vahel on kitsas ligi-pääsutee ja jälle sinab vesi ees. Vahetevahel laev peatub, lastes maha üksikuid reisijaid või andes ära kraami. Aeg läheb kiiresti. Öhtupäikese kiired kuldavad suuri ja väikesi kaljusid, laineist uhutud, puudeta ja põõsasteta saari. Need saa-red on peatuskohtadeks kajakaile, kes pääle lühikest puhkust uuesti edasi lendavad. Teised saarekesed, milledel leidub üksikuid puukesi ja põõsaid, on „asustatud“ lammaste poolt. Nimelt tuuakse lambad juba varakevadel saarele

ja koju saavad nad alles sügisel. Vahetpidamata peavad nad oma „suvituskohas“ olema, kus neid harva vaatamas käiakse. Veel torkavad saartel silma valgeks lubjatud kivid, meremärgid, need valendavad kõikjal, hoiatades laevajuhti veealuste karide eest. Öösel täidavad mõnes kohas nende märkide aset laternad.

Järgmisel keskpäeval jõutakse Hangosse, kus peatub laev ühe tunni. Laeva peatudes reisijaskond lahkub laevalt, et linna külastada. Jahtklubi hoone juurde jõudes üllatab asjaolu, et sääl vardas lehvib Eesti lipp. Hiljem selgub, et Soome jahtklubi pidustuste järg Helsingist on kandumas Hangosse, kuhu eestlased ühe jahiga on juba jõudnudki. Tundsin rõõmu, et võõrsil (kuigi mitte kaugel) nägin tükikest Eestit. Jalutades vähe linna tänavail ja pargis, peab tunnustama, et linn, kuigi väike, on puhas. Ka siin on enamik maju valkjad, mis annab Hangole teatava selge ilme ja rõhutab suvisust. Siinset supelranda loetakse üheks parimaks Soomes ja tegelikult ongi ta võrdlemisi laiaulatuslik ja vastu lõunapäikest. Lahkudes sadamast, kus rohkesti kauba-, reisi- ja ka mõningaid sõjalaevugi, jätkub reis Helsingi suunas. Kui Hangoni saarte vahelt või nende tagant paistsid üksikud mootori- või sõudepaadid, siis pärast võis kohata tihti paate ning jahte (sel korral mitmesuguste rahvaste omi, nende hulgas ka Itaalia, Ameerika ja üht Jaapani jahti). Elavamaks muutuvad ka saarte kaldad, kus nüüd mööda liiguvad suvilad või muud elamud ja millede elanikud, eeskätt lapsed, ikka püüavad käeviipeiga laevalsõitjaid tervitada.

Rohkesti võib kohata pardiperekondi. Helsingile lähenedes nende arv üha tõuseb. Tihti on pardiperekonnad nii suured, et ei jõua nende arvu lugedagi (Et nad ka paigal püsiksid!). Palju huvitavat võib siin partide elus tähele panna. Kui laev juhtub neile võrdlemisi lähedale, siis vanad pardid püüavad vee all ujudes laevast eemalduda, kuna väikesed pojad paisatakse lainete poolt laiali. Ka oskavad pardid kive ja kaljusid kaitseks kasutada, nii et laeva poolt tekitatudained neid väga ei pilli. Seda võib tähele panna lahtisesse merre jõudmisel. Pardiema viib pojad kord ühe, kord teise kivigrupi taha, nii etained vastu kivi purunevad, enne kui pereni jõuavad.

Edaspidine sõit lahtisel merel on enamvähem üksluine, kõikjal tumeroheline veeväli ja kaugel valendavad Helsingi õhtused tuled. Võrdlemisi hilja õhtul jõuab laev sihtkohta. Nii on see sõit kestnud umbes kolmkümmend kaheksa tundi. Huvitavat on nähtud rohkesti. Sõit oli vaheldusrikas. Mälestused ja elamused sõidust Soome skäärides Turust Helsingi vaevalt ununevad nii pea.

Lugeja, kui satud Soome, tee tingimata reis skääridesse ja naudi selle looduse omapärasest kaunidust ning sõnulseletamatut veetlust, mille kirjeldamiseks on raske leida sõnu ja mida võib ainult näha.

S. R.

Ekskursioon Laiusele ja Tartu

Ülo Rikko, Heljo Ernesaks ja Heljo Kilk, prog. IV kl.

Käesoleval kevadel korraldati prg. III-a ja III-b klassile õppereis Tartu. Õppereis kestis kolm päeva.

Iisal kevadhommikul sõitsime Tallinnast välja. Esimesed paarkümmend kilomeetrit möödusid ruttu ammutuntud teed mööda. Suurem peatus oli Aegviidus. Tore oli vaadata mäetipult üle uhke männimetsa Aegviidu kuulsale neljale järvele. Siitpäälle hakkas maapind muutuma vooreliseks. Maastik oli maaliliselt ilus. Voorte

seljad täis tärkavat vilja, mis lainetas tuules kui tormine meri. Ning põldude vahel oli kõndimas mõni valgesärgiline talumees keset lainetavat vilja. Lõpmata kena oli vaadata mäelt oru põhja, kust peegeldusid vastu siin-sääl sinetavad järved.

Keskpäevaks jõudsimme Laiuse kiriku juurde. Vana-aegne gooti stiili ehitus seisis kurvalt ja tühjalt, kuid pühalikult mõjuvana keset õitsvat ja rõõmutsevat loodust. Aga polnud meil aega kaua vaadata kirikut, sest kohale toodi piimanõud. Palava ilmaga maitses piim eriti häa.

Siis läks sõit Kuremaale. Huvitav oli Kuremaa Kontrollassistentide Koolis seakasvatus. Sigadel olid suured jooksukoplid, basseinid, sügamispuud ja teised mõnusused. Ka näidati suurt kultu. Too ajas päris hirmu pääle. Tal olid suured kihvad, mis ulatusid kuni silmini, ja ma mõtlesin päris hirmuga sellele, et kui ka meie metsades elaksid säärased koletised.

Kuremaalt edasi sõites paistis silmapiirilt suur veekogu. See oli Saadjärv — Tartumaa suurimaid järvi. Kirjeldamatu ilus on Saadjärv oma väikeste saartega. Ta on ka kõige vähjarikkamaid järvi Eestis. Vähe pidi leiduma eriti ühe väikese saare ümbruses, mida hüütakse Vähjasaareks. Saadjärv on päris pikk järv, andis meil tükk aega sõita mööda kaunist järvekallast, enne kui jõudsimme Kukulinna.

Kukulinna — mitte sellesse, mida kirjeldab Juhan Liiv oma novellis „Vari“ vaid hoopis teise. Neid on Lõuna-Eestis kaks, üks Peipsi ääres ja teine Saadjärve kaldal. Kukulinn, kuhu meie jõudsimme, seisab kõrgel künkal Saadjärve kaldal ja säält avaneb ilus vaade Saadjärvele.

Enne Tartu jõudmist külastasime veel Paunveret, kus elas ja tegutses koolinoorsoole tuntud Kentuki Lõvi — Joosep Toots. Vaatasime klassiruumi, kus Toots oli õppinud ja laiselnud. Meile näidati ka seda mäge, kust Toots oma koolivendadega olevat alla sõitnud ja seejuures kõstri ree ära lõhknud. Kuid too kuulus saun, kus Kiir vihtlemas käis, oli maha lõhutud, aga sauna aset nägime siiski.

Säält läks sõit peatuseta Tartu.

Autobuses Tartusse sõites mõtlesin, et tõesti meie kodumaa maastik on ilus. Need kaunid Laiuse mäed ja voored, järved ja jõed ning ilusad metsade ja põldude maalilised vaatepildid ei unune kunagi.

Oli juba õhtu, kui kaks sinist omnibust, mida uudishimulikud pilgud jälgidsid, Tartu jõudsid. Omnibused sõidutasid meid Tartu tänavail tublisti ringi või tundus see ainult mulle nii.

Varsti olime NMKÜ-s. Tulime oma kohvreiga omnibustest välja ja jäime ootama edaspidiseid korraldusi.

Meie klassi tüdrukud juhiti teisel korral asetsevasse tuppa, mis kandis nimetust „Haapsalu tuba“.

Mina arvasin, et me saame hoopis halvemad voodid magamiseks. Kujutlesin et me kindlasti peame magama kahekesi ühes voodis. See aga ei olnud nii.

Pääle õhtusööki ja pesemist läksime kõik küll voodeisse, aga uni ei tahtnud niipea tulla. Viimaks uinusime aga siiski.

Järgmisel hommikul olime kõik juba enne kella kuut ülal. Et nii mitmelgi olid pallid kaasas, siis kasutasime nappi aega, mis meil oli enne einet, pallimänguks.

Pärast hommikusööki käisime jalutamas. Vaatasime Tartu tähtsamaid hooned ja mälestusmärke. Viimaseid oli õige rohkesti. Nägime ka Emajõe ööbiku L. Koidula maja. Edasi külastasime „Vanemuise“ teatrihoonet ja Tartu turgu ning

uut Turukaubamaja. Järgnes lõunasöök üliõpilasmajas. Nägime ka Inglise- ja Kuradiisilda, mis ühendasid Toomi nõlvakuid.

Küllastasime pärast seda kalmistuid. Väga paljud meie ärkamisaja tegelasist ja kirjanikest on leidnud oma viimse puhkepaiga neil kalmistuil. Järgnes paadisõit Emajõeel. Paljud ütlevad, et see olnud kõige huvitavam. Väga palju huvi pakuvat oli ka Zooloogia Muuseumis, Eesti Rahva Muuseumis ja Raadi pargis. Zooloogia Muuseumis oli väljapanekuid kõige väiksemast loomast ja linnust kuni kõige suuremani, ühes puuris oli isegi elavaid linde. Ühes saalis olid kõik suured loomad: karu, kaelkirjak, valaskala luukere ja veel palju teisi. Õhtul olime Tähtvere pargis ja Toomimäel. Toomi varemed olid väga kenad puude rohelisel taustal. Ka mälestussambad, mida Toomimäel väga palju oli, avaldasid minusse oma mõju, pannes mind mõtlema nende isikute, kelle mälestuseks need sambad on püstitatud, elutööle ja andes Toomile nagu pühaliku välimuse.

Oh, küll meie jalad olid väsinud, kui kõmpisime öökorterite poole. Aga mis sest oli, pääsime, kui aga hästi palju uut ja huvitavat näha saime.

Eesti Rahva Muuseumis käisime hommikul enne Tartust ärasõitu.

Algul läksime läbi Raadi pargi. Raadi mõisas on Tartu ilusaim park, see on umbes nagu meie Kadriorg, kuid väiksem. Raadi on ainult looduslikum, sääl ei ole kunstlikku muru niipalju kui meil Kadriorus, palju on metsistunud põõsaid, mis teevad tiigi ääre eriti ilusaks.

Pargist läksime kohe muuseumi; sääl oli nii palju vaadata, et ei tahtnud ära tulla. Esimeses ruumis nägime palju kiviaja leide, kõikisuguseid kivikirveid, nooleotsi, mõõku ja teisi asju. Siis mitu tuba oli täis rahvariideid, kindaid, sukki, ja võid. Teisel kõrral asetsesid puust asjad. Mulle meeldis kõige enam vana talutare. See oli suitsutare. Muud ei olnud toas kui laud, paar tooli, suur kiviahi ja väike laps hällis. Kõik esemed tares ja seinad olid peagu mustaks suitsunud.

Edasi läks sõit üle Põltsamaa, Paide ja Paunküla jälle tagasi Tallinna. Nüüd käime jälle koolis ja ootame järgmist ekskursiooni. Loodetavasti on seegi niisama tore ja huvitav, kui oli möödunud ekskursioon.

Gaasikaitsenädal

Enrik Arro, prog. III-b kl.

Gaasikaitsenädal korraldati selleks, et kodanikel oleks võimalik tutvuda näituste ja vaateakende kaudu ning loengute abil gaasisõja ja enesekaitsega vaenlase õhu- ning gaasirünnakute vastu. Kuna teadlikust kodanikust on riigile ja rahvale rohkem kasu kui tervest karjast ebateadlikest, siis oli gaasikaitsenädal tähtis elanikkonna väljaõppe seisukohalt, äratades elanikes huvi enesekaitse vastu.

Gaasikaitsenäitus algas Börsisaalis 24. 09. 39. Väljapanekuist olid huvitavaimad suured õhupumbad varjendite jaoks. Pääle nende olid näitusel esindatud veel gaasikindlad ülikonnad, aknakatted täieliku pimeduse saavutamiseks, esmaabipaunad, sanitaarkäred, näited ipriidihaavadest, mudellinnad, korratud ja korralikud majad gaasikaitse nõuete seisukohalt, gaasikindlad konservid ja gaasikaitseskirjandus.

Harilikult ehitatakse varjendid majade alla keldrisse. Normaalse varjend on varustatud abinõudega enda väljakaevamiseks juhul, kui majarusud on matnud

ukse kinni, toidutagavaradega ning joogiga ja pinkide ning naridega istumiseks või lamamiseks. Istumine ja lamamine on vajalikud selleks, et nagu teada, tarvitab inimene kõige vähem õhku lamades, mistõttu ka ei ole karta õhupuudust normaalse õhupumpamise juures.

Kui aga ei ole võimalik ehitada varjendit, siis kaevatakse kaevik. Kaevik peab asetsema majast vähemalt nii kaugel, kui kõrge maja on. Kaevik aga ei tohi olla majast kaugemal kui kümne minuti tee. Kaevik jaguneb lahtiseks ja kinniseks. Ta kaitseb ainult pommikildude ja õhusurve vastu, kuna pommi otsepihtamisel ta meid ei kaitse. Samuti ei kaitse ta ka gaasi eest. Gaasi vastu tuleb kaevikus tarvitada gaasimaski. Sobivaimaks kaevikutüübiks on osutunud umbes 2 m 10 sm sügavune, päält kaetud ja sik-sakiline nüride nurkadega kaevik. Üksi kaevikul pole.

Kuna vaenlase rünnaku korral süütepommidega võib tekkida laialdane kahjutuli, tuleb selle vastu võitlemiseks korrastada pööningud ja organiseerida maja tulevalve. Pööningult tuleb koristada kõik vana rämps ja põrand katta liivaga. Samuti tuleb pööningule asetada ämber vett, kast liiva, kirves ja labidas. Maja tulevalve asub pärast õhuhäiret pööningule, et kustutada maja tabanud süütepomme. Kui võimalik on, ehitatakse maja pööningule veel liivakottidest vall kaitseks maja tulevalvele pommikildude eest. Maja tulevalve on varustatud veel gaasimaskidega ja võimaluse korral ka teraskiivreiga.

Pommid jagunevad kolme pääliiki: lõhke-, süüte- ja kildpommid. Lõhkepommid on tugeva purustamisjõuga pommid, mille ülesandeks on purustamine. Hispaania kodusõjas võtsid rahvuslased tarvitusele õige tugevajõulised lõhkepommid. Säärane pomm tegi ainult taldrikusuuruse ja 3 sm sügavuse lõhkelehtri, aga lõhkemiskoha ümbruses olid majad õhusurvest täiesti kokku varisenud. Inimestest polnud aga jälgegi järel, nad olid purustatud aatomeiks.

Süütepommid on harilikult kerged — mõnestsajast grammist mõne kiloni ulatuva raskusega, mis süttides sünnitavad kuumust kuni 3000 kraadi. Kildpommid on samuti kerged pommid, mis lõhkemisel annavad palju kaugelelendavaid kilde. Hispaanias võeti tarvitusele pommid, mis lõhkemisel andsid 800—1000 m kaugusele lendavaid kilde. Kildud lendasid nii, et võisid tabada ka maaslamajat.

Kuna nüüdisaja sõdades on rahva moraali päämisiks hävitajaiks kiired ja tulemusrikkad õhurünnakud, siis on rahva väljaõpe väga tähtis. Gaasikaitse-
nädalalt võis õppida paljugi.

Robert Louis Stevenson

A. KRUIUSIMAA, g. II kl.

Aastate kestel, mis moodustavad inimkonna arenguloo, on elanud ja tegutsenud maailmas väga palju inimesi, keda on põhjust veel tänapäevalgi meelde tuletada, kuna nad on annud tulevastele põlvedele hoolimata nende eluteele tekkinud takistusist palju huvitavat ja kasulikku.

Üks niisuguseist inimesist oli Robert Louis Stevenson, kes sündis 13. nov. aastal 1850 Edinbourgh'is jõuka inseneri perekonnas. Stevenson oli juba lapsepõlves väga nõrga tervisega, mis takistas tunduvalt tema hariduse saamist. Kuidagi viisi suutis ta siiski tarvilised koolid lõpetada ja sooritada aastal 1875 ka

Õigusteaduse lõppeksami Edinbuorgh'i ülikoolis. Juba kooliaastail tegi ta katseid kirjutada esimesi luuletusi ja lühijutte. Edinbourgh'his tundis Stevenson säälse puritaanliku õhkkonna endale kitsaks jäävat ja seetõttu algasid tema rahutud boheemlase rännakuaastad. Ühel matkal Prantsusmaal tutvus Stevenson kellegi lesestunud ameeriklanna Fanni Obsbourne'iga, kellesse ta silmapikiselt armus ja kellega ta hiljem (a. 1879) Kalifornias olles abielluski Ameerikas oli Stevensonil väga raske aeg, kus ta tervis varises täielikult kokku, ning ta vaikus kümneid kordi elu ja surma vahel. Ta naasis mõne aasta pärast Euroopasse, kus ta innukas kirjanduslik tegevus tõi talle kuulsuse ja ühtlasi ka rikkuse. Halva tervise tõttu oli aga Stevenson varsti sunnitud kodumaalt lahkuma. Ta sõitis Samoa saartele, kus asus elama paradiisaolisse ürgmetsa ehitades sinna endale kodu, millele andis nimeks „Vailima“. Keset pinevamat tööhoogu tabas Stevensoni a. 1893 surm.

Stevenson olevat armastanud järgmist väikest mõttesalmi: On parem olla kristall ja murduda, kui jääda täielikuks nagu telliskivi majakatusel. Ja Stevensoni elu oligi nagu kristall, mis murdus, kuid selle suure eluvõitluse kestel suutis ta anda kirjanduslikul põllul nii paljugi hääd ja vaimukat.

Stevensoni teoste aine on enamasti ammendatud tema lapsepõlvemälestustest. Parimaid teoseid on kahtlusteta „Treasure Island“, kus on ühendatud kõik ta nooruslikud seiklusrikkad unistused. Teisi häid romaane on veel „Kidnapped“, „Black Arrow“, „Dr. Jekyll and Mr. Hyde“, „Weir of Hermiston“ jt. Stevenson on avaldanud ka ühe luuletuskogu, nimelt „A Chaild's Garden of Verses“, milles ta kirjeldab kaunisõnaliselt oma noorusmälestusi.

Stevensoni stiil on üldiselt meeldivalt selge, otsekohene, kuid veel rohkem kui tema hää stiil, annab tema teostele nii omapärase sarmikuse teatav isiklik intiimsuse suhe, mida ta oskab asetada enese ja lugeja vahele.

Kuid Stevensoni võimsa elutöö kõrval evib suure tähtsuse tema elukäik, mis oli inimliku julguse ja elutahte põlev võitlus surma ja haiguse vastu. See kangelaslik võitlus, mis jääb harulduseks inimsoo ajaloos, sunnib meid austusega ja lugupidamisega mõtlema tollest inglise kirjanikust ja hää mälestus temast ei tohiks kustuda kunagi.

Mõningaid dimensioone maailma suurima reisilennuki kohta

Gustav Freimann, g. III kl.

Seattle Boeningi tehaseis (USA) on valmimas maailma suurim lennuk, mis pannakse käiku reisilennukina „Pan American Airways“ ookeaniliinil.

Mainitud lennuk võtab pääle 72 reisijat. Lennukikere pikkus on ninast sabani 33,24 m, moodustades 371,6-meetrilise ruutpinna. Lennuki siseruumid on mahult võrdsed 5-toalise üheperekonna-elamuga, kaasa arvatud ka kelder. Neist on peälmine kord peämiseselt meeskonnale, alumine kord aga reisijaile. Lennukipaadi pöranda alla on ehitatud rida veekindlaid ruume. Kere keskosast väljakasvavate lõigatud „vesipindade“ sisemus on kasutatud kütteaine mahutamiseks, mida lennuk võtab pääle 15.900 liitrit.

Reisijaile määratud lennupaadi osa on suurem laeva mahust, millega Kolumbus kord sõitis üle Atlandi ookeani. Üldse on reisijaile 15 eriruumi. Päevaste lendude ajal mahutab lennuk 72 reisijat, kuna öölendude korral leiab mugavat puhkamisvõimalust 40 reisijat. Lennupaadi meeskond koosneb 8-st mehest ja 2-st stjuuardessist. Lennupaadi komandosild ja juhtimisruum ülemisel lael on keerdtrepi abil ühendatud päälaga, millel pääle reisijate-kabiinide leiduvad veel söögi- ja ajaviiteruumid, magamisruumid jooksva sooja ja külma veega jne.

Igal kabiinil on kaks avarat akent, reguleeritav õhupuhastus ja keskküte. Lennupaadi mõlemad korrad on kõlakindlad.

Pagasiruum asetseb lennupaadi keskmises ja postiruum kere tagumises osas. Kokku mahutavad need ruumid 2270 kg pagasit ja posti. Täiesti vabalt kandvais pindades asetseb neli Wright Cyclone'i 14-silindrilist tähtmootorit, millest igaüks arendab 1500 hj. Kõik mootorid on ka lennu kestel ligipääsetavad. Nende mootorite läbilõige on ligemale 1,5 meetrit. Lennupaat on veel kahe mootori töötades lennu- ja manöövrivõimeline. Tellitava käigusammuga Hamilton-propellerid on igaüks 4,27 m pikad.

Lennuki iseloomustamiseks olgu märgitud veel järgmised andmed: pinda- de ulatus on 46,36 m, täiskõrgus 8,69 m, tühikaal 22,185 kg, kasulik kaal 15,270 kg ja lennukaal 37,455 kg (tühikaal + kasulik kaal). Lennuk arendab maksimaalkiiruse 320 km tunnis ja tema tegevusraadius on 8.000 km. Lennupaadis leiduvaid elektriühendusi on kokku 18,3 km pikkuses. Termostaatiline soojendus-süsteem annab peagu viis korda niipalju soojust, kui vajab seda 7-toaline korter. Lennuki ehitamiseks on kasutatud enam kui 6000 mitmesugust tehnilist joonist ja plaani.

Fotoraku tarvitamisest tänapäeva tehnikas

Kes tegelevad tehnikaga, need on kindlasti kokku puutunud sõnaga fotorakk. Kuid vist paljudelegi jäi see sõna arusaamatuks. Selleks vaatleme pisut seda „asjakest“ ennast ja tema tarvitamisvõimalusi.

Fotorakk kujutab endast vahendit, mille abil on võimalik muuta valgus-energia elektrienergijaks. Fotoraku süsteeme on väga palju. Praktiliselt kasutatakse õhutühja klaaskuuli, milles asetseb õhuke, teatud metallist aktiivkiht ja selle vastas ringikujuline elektrood. Aktiivkihile antakse negatiivne pinge ja elektroodile positiivne pinge. Kui nüüd valgus satub aktiivkihile, vabanevad säält elektronid ja liiguvad elektroodile, tekitades seega elektrivoolu.

Seda fotoraku omadust kasutatakse väga mitmes tehnikaharus. Nii on fotorakk lahutamatuks osaks kaugenägemises, sest tema abil on võimalik valgustuikeid muuta elektrituigeteks, mis hiljem jälle valguseks muudetakse. Veel tarvitatakse fotorakku valgustustugevuse mõõtmisel, helifilmis, valgus-elektrilistes muusikariistades, automaatses tänavliiklemise juhtimises, nähtamatute kiirtega sidepidamises, vargakaitse-seadmetes jne. Viimased kolm seadet töötavad infrapunaste kiirtega, mis on silmale nähtamatud, kuid millele fotorakk reageerib samuti kui nähtavale valgusele.

Vaatame korraks lähemalt automaatse alarmkella töötamist. See seade koosneb infrapunaste kiirte allikast, fotorakust, võimendist, vastavaist releedest, peegleist ja alarmkellast. Peeglite abil juhitakse infrapunaste kiirte kimp risti-rästi üle toa ja lõpuks fotorakule. Kui nüüd keegi sissetungija satub ühele neist kiirtekimpudest, siis katkeb kiir ja ühtlasi jääb seisma elektrivool fotorakus, see paneb tööle vastava relee, mis omakorda lülib tööle alarmkella. Sama seade töötab ka tulekahju korral, sest kiired ei suuda tungida läbi suitsu ja tule.

Edaspidisel täiendamisel võib fotorakul ees seista veel mitmekesine tulevik.

E. L.

KROONIKA

SPORDIPÄEV

HARRI MAISTE, g. II kl.

27. sept. toimus meie kooli sportliku suurüritusena spordipäev, mis peeti Rannavärava mäe uuel spordiväljakul. Võistlejate arv oli möödunud aasta omast tunduvalt väiksem, kuna kumbki maja korraldas enne spordipäeva eelvõistlused kõigele kolmele (A, B ja C) klassile, mille kaudu pääses võistlema iga ala kuus parimat. Vastavalt sellele oli korraldatud ka punktisüsteem, millega esikohale tulnu saavutas kuus punkti ja iga järgnev ühe punkti vähem, kusjuures ka viimane, s. o. kuues koht tõi ühe punkti.

Võistlused algasid hommikul kell 10, ilmaga, mis ei pakkunud kuigi soodsat väljavaadet võistluste hääks kordaminekuks: puhus vinge meretuul, mis leidis kerge vaevaga tee mere lähedal asetsevale lagedale spordiväljakule. Seda ebaõnne korvas aga täielikult võistlejate hää meeleolu ja tahe saavutada parim, et kindlustada oma majale võit.

Võistlused toimusid n.-ü. mitmel rindel korraga. Huvipakkuvaimaiks osutusid jooksud, milledega elati kaasa elavate ergutushüüete saatel. C klassi jooksudes näitas suuri võimeid Lapimaa (LM), kes tuli nii 60 m kui 200 m jooksus esikohale. Pesapalli kaugusviskes, järgmises C klassi alas, saavutas esikoha Rätšnik (LM) 62 meetriga. Võit langes siiski Kalevi Majale, sest 2. ja 3. koha olid omandanud kalevlased. Samuti võitsid nad ka 10X60 m pendel teatejooksu (aeg 1. 34,8). Punkte Kalevi Majal 36, Lembitu Majal 37. Kolmeks parimaks võistlejaks osutusid: 1. Lapimaa — 13 p. (LM), 2. Rätšnik — 11 p. (LM) ja 3. Ehasalu — 10 p. (KM).

B klassis pääses Kalevi Maja juhtima, saavutades kuuest võistlusalast neli võitu ja ühe viigi. Tema suurimaiks punktitoojaiks olid Hapsal ja Mauring. Esimene neist võitis 100 m jooksu (12,3 sek) ja kaugushüppe (5,01 m), kuna teine omandas esikohad 1000 m jooksus (3.07,6) ja kõrgushüppes (1,50 m). Kalevi Maja meeskond võitis ka 4x100 teatejooksu. Lembitu Maja saavutas ainsa võidu kuulitõukes, milles individuaalselt tuli esikohale Pikk (LM) tulemusena 14,29 m. Punkte Kalevi Majal 57, Lembitu Majal 50. Kolm parimat: 1. Hapsal — 16 p. (KM), 2. Mauring — 15 p. (KM) ja 3. Kapral 14 p. (LM).

Ka A klassis jätkas Kalevi Maja edu arendamist. 100 m jooksus oli tugev konkurents. Esikohale loodeti tulevat möödunud aasta võitjat V. Kivi-

rähki, kellel aga ebaõnnestus start, mille tõttu ta jooksu katkestas. Esikohale tuli A. Tiik (KM) ajaga 12,1 sek. 400 m jooksläks jällegi kalevlaste edu tähe all. Esikoha omandas E. Tümps (KM), aeg 57,4 sek. Teatavat lohutust pakkus Lembitu Majale 1000 m jooksu võitmine. Esikohale tuli H. Saidlo (LM) ajaga 3.05,7 jättes oma tugevaima konkurendi E. Õunapuu (KM) teiseks. Nii kaugus- kui ka kõrgushüppes viisid võidu Kalevi Majale Kõrgemägi ja Tiik, kusjuures esimene omandas esikoha mõlemal alal. Kõrgushüppes saavutas ta 1,60 m, kaugushüppes — 5,76 m. Teivashüpe oli aga jällegi Lembitu maja ala, kelle meeskond (Aru, Luberg, Freimann) kindlustas oma majale kolmikvõidu. Esikohale tulnud R. Aru tagajärg 2,90 m. 4×100 m teatejooksus läks võit õige napilt Lembitu Majale. Pinevaks kujunes 10×100 pendelteatejooks, mis algul arenes tasavägiselt. Kui aga üks kalevlastist pillas teatepuiga maha, saavutas Lembitu meeskond edumaa, mida näis olevat võimatu veel tasa teha. Säält tabas aga lembitlasti sama õnnetus, ja see viis neilt nii kindlana näiva võidu. Kalevi Maja oli edukas ka kuulitõukes, odaviskes ja kettaheites. Kahel esimesel alal omandas esikoha E. Valting (KM), kuna kettaheites tuli esikohale E. Tümps (KM). Punkte Kalevi Majal 122, Lembitu Majal 86. Kolm paremat: 1. A. Tiik — 27 p., 2. R. Kõrgemägi — 25 p. ja 3. E. Tümps — 21 p. — kõik Kalevi Majast.

II spordipäeva võitis ülekaalukalt Kalevi Maja 215 punktiga. Lembitu Maja tulemus — 173 punkti. Spordipäeva lõpp toimus kooli aulas, kus kohaliku ingliskeelse ajalehe „The Baltic Times“ toimetaja Mr. Smith andis võitjaile üle kaasõppurite elavate kiiduavalduste saatel diplomid ja auhinnad.

Muusikast koolis ja väljaspool kooli

Harry Kiisk, prog. V-b kl.

Ilmub mõttevahetuse korras. Toimetus.

Koolis on muusikalisi ettekandeid olnud üsna rohkesti, kahel õhtul. Sisukam neist oli esimene, nimelt hõimuõhtu. Solistidena esinesid õpilased Kasvand (viul), Koljo (klaver) ja Õunapuu (saksofon). Kõikide mänguga võib rahul olla. Suurima menu saavutas Õunapuu ja kordas suure aplausi pääle. Just tema puhul tahaksingi oma rahulolematust avaldada. Mis mulle tema esinemise juures ei meeldi, on saksofon kui konsert-instrument. Saksofon jäägu ikkagi sinna, kuhu ta kuulub — kabareedesse.

Teine oli Kultuuriringi poolt korraldatud õhtu, mis sisaldas ka muusikalisi ettekandeid. Esinejad olid õpilased Hellaste (laul), Koljo (klaver) ja Õunapuu (saksofon). Hinnatavaim oli õpil. Koljo esinemine. Ta esitas Chopin'i „Kurbuse“ tehniliselt kaunis ladusalt (ainult üks väike mõõdalõök). Teised esinejad kandsid ette tühiseid töid. Oleks soovinud kavas kuulda ka mõne eesti helilooja teost, sest on täiesti loomulik, et iga kultuurne rahvas kõiki kultuure objektiivselt hindab. Muidugi ka enda oma võrdselt teistega.

Pääsasi on aga siiski, et õhtuid korraldatakse ja et huvi nende vastu on. Ettekannete muusikalist osa aga tuleb ka sisukamaks muuta. Ei ole eriti midagi selle vastu, kui näiteks seltskondliku osa vahel saksofonisoolo esitataks. Konsertosa aga olgu sisukam.

Nende ridade päälkirja teise poole all paar rida sümfooniakontsertidest, kus (täieliku vastandina millegi pärast muusikameheks ja isegi heliloojaks tituleeritud Priit Veebelile & Ko-le) kavas on heliloojate teosed; orkestris, mängivad haritud muusikamehed; seda muusikat juhatavad haritud dirižendid, ühe sõnaga — need on muusikat sisaldavad kontserdid. Ei tarvitse ütelda hääd muusikat sisaldavad, sest muusika on iga sisukas ja väärtuslik helitöö.

Sümfooniakontsertidega on sisult kõik korras. Ei rahulda ainult väike publiku arv. Õpilased on haruldane nähe. Ei saa ka meie kooli juhul vabandada, sest kui Priit Veebelit saadi kuulama minna, miks siis mitte ka mõnda kontserti.

Kui sellest juttu teha, siis on lavaline vastus: „Ah, sümfoonia on igav. Ühtegi viisi ei ole.“ jne.

Kui need vaidlejad muusikat (kas või raadioski) kuulaksid (mitte ainult tema taustal ajaviite romaanikesi ei loeks), oleks õiglase vastus teine.

Muusikat on juba võimalik kuulda isegi meie raadiost, alates sellest, ajast, kui Riigi Ringhäälingu orkestrit asus juhatama Olav Roots, kes on meie meisterlikumaid dirižente.

Eriti tuleb rõõmus olla selle üle, et nüüd kava ka eesti heliloojate teoseid sisaldab. Sel puhul aga tavatsetakse ütelda: „Need võivad küll olla hääd teosed, aga maailmas ei ole ükski neist kuulus.“

Esiteks ei ole sugugi mitte töö ainult siis hää, kui ta kuulus on. Teiseks ei suuda meie kõiki töid veel mõista, sest helilooja ja üldse loov isik on oma teosega jõudnud inimkonnast ette, kuhu see alles aastakümnele möödudes järele areneb. Väga suured meistridki, näit. Beethoven ja Wagner, olid oma eluajal vähe hinnatud. Millal neile tunnustus tuli? Alles siis, kui oma rahvas neist lugu pidas.

On võimatu nõuda, et teised rahvad meie heliloomingu vastu huvi tunneksid, kui meie ise seda ei tee. Siin võiksime soomlased (kuigi neil on rohkem ainelisi võimalusi) eeskujuks võtta. Näiteks on Sibelius praegu üsna tuntud ja tunnustatud, kuigi küll pääasjalikult Inglismaal ja Ameerikas. Meie suurmeister Artur Kapp on kaugelt sisukam ja huvitavam kui Sibelius, kuid ometi ei tunta tema meistritöid isegi mitte oma rahva seas.

Ei maksa endid heidutada lasta sellest, et meie helikunst on vähe tuntud. See väärtusi ei vähenda. Toetame oma helikunsti vaimseltki, olles teadlikud, et suurim (kui mitte ainsaim) autoriteet muusikalistes küsimustes on igaühe isiklik mailse ja et seda on võimalik kasvatada (mitte kätte õppida) kuulates muusikat.

TEATEID

15. nov. s. a. peeti Riikliku Kolledži ja V Reaalkooli vaheline korvpallivõistlus, mille võitis ülekaalukalt Riikliku Kolledži meeskond tagajärjega 32:18.

Kooli jõulupuu toimub 19. dets. algusega nooremaile klassidele kell 16 ja vanemaile kell 19.30. Kavas on ettekandeid kooli laulukoorilt, orkestrilt ja õpilasiilt.

V Ä L J A A N D J A : R I I K L I K U K O L L E D Ž I K U L T U U R R I N G
Vastutav toimetaja: August Meie s a a r. Päätoimetaja: Ilmar Reidi.
Toimetus: Lembit Roose ja René Rättnik.

